

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj/050-470/2010.

Nyilvános változat!

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa a dr. L. A. jogtanácsos által képviselt **MOL Magyar Olaj-és Gázipari Nyrt.** (1117 Budapest, Október huszonharmadika u. 18.) eljárás alá vont vállalkozás ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

v é g z é s t .

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa a vizsgáló 2012. április 6-án kelt Vj/050-442/2010. sz. eljárási bírságot kiszabó végzését helybenhagyja.

E végzés felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított öt munkanapon belül a Fővárosi Törvényszéknek címzett, de a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsánál benyújtandó vagy ajánlott küldeményként postára adott jogorvoslati kérelemben lehet kérni. A kérelmet a Fővárosi Törvényszék nemperes eljárásban bírálja felül, amely során kizárólag okirati bizonyításnak van helye, azonban a bíróság a feleket a szükségeshez képest meghallgathatja.

I n d o k o l á s

I.

A tényállás megállapításának alapjául szolgáló körülmények

1. A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) 2010. május 11-én kelt Vj/050/2010. sz. végzésével a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 70. §-a (1) bekezdésének alkalmazásával versenyfelügyeleti eljárást indított a MOL Magyar Olaj-és Gázipari Nyrt. -vel (a továbbiakban: MOL vagy eljárás alá vont) szemben, mert észlelte, hogy
 - az eljárás alá vont üzemanyagpiacokon 2006. január 1-je óta alkalmazott nagykereskedelmi árai túlzottan magasnak minősülnek, amelynek érezhető hatása lehet a kiskereskedelmi árakra is. Az üzemanyagárak alakulása a GVH szerint számos tényező együttes hatásával magyarázható, így azokat befolyásolja többek között a jövedéki adó mértékének, a kőolaj világpiaci

árának, valamint a forint dollárhoz viszonyított árfolyamának változása is. Az üzemanyagárak elmúlt időszakban történt szignifikáns változásai ugyanakkor felvetik azt a kérdést, hogy mindez mennyiben vezethető vissza a fent említett tényezőkre, illetve ehhez mennyiben járult hozzá a MOL esetleges gazdasági erőfölényén alapuló indokolatlan árazása. Ezen okok elkülönítését ezért versenyfelügyeleti eljárás keretében szükséges megvizsgálni;

- a MOL potenciálisan versenyt korlátozó magatartása érintheti, illetve hatással lehet a Magyar Köztársaság területén tapasztalható kis- és nagykereskedelmi benzin- és gázolajárakra egyaránt, amelynek kiemelkedő jelentőségére tekintettel a közérdek védelme az eljárás lefolytatását szükségessé teszi. Ezen felül a vizsgált magatartás érinti a tagállamok közötti kereskedelmet is, mivel a Magyar Köztársaság területén több nemzetközi olajipari cég is jelen van, amelyek üzletfélként vagy versenytársként valamilyen kapcsolatban állnak az eljárás alá vont vállalkozással, valamint a MOL leányvállalatain keresztül számos további EU tagállam területén is végez piaci magatartást, így a MOL vizsgálandó magatartásának hatásai más tagállami vállalkozásokat is érinthetnek, illetve más tagállam területén is jelentkezhetnek.
2. A GVH a versenyfelügyeleti eljárás megindításakor azt feltételezte, hogy a MOL a fenti magatartásokkal valószínűsíthetően megsértette a Tpv. 21. §-a a) és j) pontjait, illetve az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ.) 102. cikk első bekezdését, továbbá a második bekezdés a), illetve c) pontjait.
 3. A GVH vizsgálói 2010. május 26-án kelt Vj/050-006/2010. sz. végzésükkel felhívták az eljárás alá vontat, hogy nyilatkozzon arról, hogy jellemzően milyen módszer, milyen árképlet alapján kerül meghatározásra a MOL által érvényesített magyarországi nettó nagykereskedelmi benzin- és gázolajár. Kérték, hogy a válaszban a MOL külön-külön mutassa be az ármeghatározás jellemző módszerét és ezen belül az árengedmények szerepét/meghatározási módját minden vevőcsoportra és ezen belül külön-külön a benzinre és gázolajra is.
 4. A MOL 2010. június 22-én kelt, Vj/050-021/2010. sz. adatszolgáltatásában válaszul előadta, hogy a magyarországi nagykereskedelmi árképzés azonos módszerrel történik a benzin és gázolaj esetén, a MOL saját listaárát képez, amelyet egységesen alkalmaz minden vevőre, a mindenkor érvényes engedményrendszerrel együtt. Előadta továbbá, hogy meghatározó szerepéből adódóan az általa képzett listaár révén biztosítja az alternatív beszerzési forrásokkal való összehasonlíthatóságot, versenyképességet, ennek elemeit rendszeresen felülvizsgálja.

Az árképzés elvének ismertetése körében előadta, hogy a nagykereskedelmi listaár meghatározása import paritásos módszer alapján történik [...].¹

A MOL adatszolgáltatásában felsorolta az egyes árelemeket, amelyek a következők: releváns jegyzésárak, [...].

¹ Itt és a továbbiakban a [...] szimbólummal jelölt részek üzleti titkot képeznek.

A MOL által a nagykereskedelmi listaár kiszámítására megadott képlet szerint: „*Nagykereskedelmi listaár = Releváns jegyzések árdöntés megelőző hetének átlaga + [...]*”.

Adatszolgáltatásában a MOL előadta, hogy „*[a]z árdöntés minden héten hétfőn történik a magyarországi listaárra vonatkozóan a MOL Nyrt. központjában*”, mely listaár különböző formákban publikálásra kerül. A rendkívüli helyzetektől eltekintve az árváltozás szerdán 0 órától érvényes.

Az eljárás alá vont adatszolgáltatása szerint továbbá az eladási ár a nagykereskedelmi listaár az érvényes engedménnyel módosítva.

A MOL az adatszolgáltatásában két ábrán egy adott hétre vonatkozó konkrét példával is bemutatta a benzin és a dízel nagykereskedelmi listaárának és kiskereskedelmi árának a felépítését. Az ábrák a MOL által szövegesen írtakkal megegyezően szemléltették, hogy a nagykereskedelmi listaár a megadott tényezők összegzésével állítható elő, ezeken kívüli további tényezőt nem említettek.

5. A GVH vizsgálói 2010. június 30-án kelt, Vj/050-068/2010. sz. végzésükkel a MOL 2010. június 22-én kelt adatszolgáltatásával kapcsolatban tettek fel tisztázó jellegű kérdéseket. A Vj/050-068/2010. sz. végzés kapcsán a vizsgálok 2010. július 7-én szóbeli meghallgatást tartottak (Vj/050-071/2010. sz. irat). Sem a végzésre adott válaszában, sem a szóbeli meghallgatásán nem szolgáltatott a MOL a nagykereskedelmi árképzés módszerére vonatkozóan a 4. pontban ismertetett adatszolgáltatásában foglaltaktól eltéréseket.
6. A GVH vizsgálói 2010. augusztus 30-án kelt, Vj/050-251/2010. sz. adatkérő végzésükkel – többek között – kérték az eljárás alá vontat annak megadására, hogy nagykereskedelmi árait versenypolitikai szempontból mely más cég áraihoz célszerű hasonlítani.
7. Erre válaszul a MOL 2010. október 4-én kelt, Vj/050-257/2010. sz. adatszolgáltatásában arról tájékoztatta a vizsgálokat, hogy – amint az korábbi válaszaiból látszik – az üzemanyag nagykereskedelmi árak alakulását számos tényező befolyásolja, a non-retail piacot (nem kiskereskedelmi értékesítések piaca) számos nemzeti specialitás alakítja, aminek megfelelően a nemzeti piacok igen jelentős eltéréseket mutatnak, így álláspontja szerint az árak nemzetközi összehasonlítása nem vezetne értékelhető eredményre.
8. A GVH vizsgálói 2011. június 9-én kelt Vj/050-396/2010. sz. végzésükkel felhívták az eljárás alá vontat, hogy adja meg az alkalmazott árképletnek megfelelően a benzin és a gázolaj listaár elemeit, továbbá annak ismertetésére, hogy változott-e az árképlet a vizsgált időszakban. Amennyiben volt ilyen változás, kérték ezen változás(ok) ismertetését, illetve a képlet korábbi verzióinak és a változások okainak bemutatását, továbbá a korábbi képletek szerinti árelemek megadását heti bontásban 2006 januárjától 2010 májusáig. A GVH vizsgálói Vj/050-396/2010. sz. végzésükkel a fentiekben túl az egyes árelemekhez kapcsolódóan tettek fel kérdéseket.
9. A Vj/050-396/2010. sz. végzés kapcsán 2011. június 29-én tartott szóbeli meghallgatásról készült jegyzőkönyv (Vj/050-397/2010. sz. irat) tanúsága szerint a fenti 8. pontban említett kérdéssel kapcsolatban a MOL előadta, hogy az árképletet évente változtatják. Ez alapján tisztázásra került, hogy a heti adatokat a GVH vizsgálói az adott évben releváns árképlet szerint kérik megadni, az árképlet adott évben érvényes változatát azonban elegendő csak egyszer bemutatni (amennyiben év közben nem történt változás).

10. A MOL 2011. július 20-án kelt, Vj/050-403/2010. sz. adatszolgáltatásában válaszul előadta, hogy a magyarországi nagykereskedelmi listaár üzemanyag-árképlet minden évben felülvizsgálatra kerül. A vizsgált időszakban a listaár meghatározásának módszertana nem változott, csupán az egyes árelemek mértéke került aktualizálásra az aktuális piaci körülmények figyelembevételével. Adatszolgáltatásához egy táblázatot csatolt annak bemutatására, hogyan változtak az árképző elemek a vizsgált időszakban. Az eljárás alá vont nyilatkozata szerint az üzemanyagok nagykereskedelmi listaárának meghatározása – a Vj/050-021/2010. sz. adatszolgáltatásban is ismertetett képlettel bemutatott – számítási módszer szerint történik.
11. A GVH eljáró versenytanácsa (a továbbiakban: Versenytanács) 2011. szeptember 19-én kelt Vj/050-405/2010. sz. végzésében egyebek mellett kérte a vizsgálóktól a MOL által alkalmazott nagykereskedelmi árképlet alapján az abban szereplő tételekre vonatkozó adatokból számítható, illetve a MOL által az egyes árdöntések alapján ténylegesen alkalmazott nagykereskedelmi listaár közötti eltérések szám- és okszerű feltárását.
12. A GVH vizsgálói 2011. október 7-én kelt Vj/050-406/2010. sz. végzésükben felhívták az eljárás alá vontat, hogy adjon magyarázatot arra, hogy a Vj/050-403/2010. sz. adatszolgáltatásában szereplő árelemek együttese miért nem a Vj/050-021/2010. sz. adatszolgáltatásban benyújtott listaárat adja eredményül, holott a MOL eddigi adatszolgáltatásai szerint a listaár az egyes árelemek összegzésével kapható. A vizsgálók kérték továbbá az eljárás alá vontat, hogy adjon magyarázatot erre az eltérésre, illetve ellenőrizze mind a listaárra, mind az egyes árelemekre vonatkozó adatszolgáltatásait, és az adatokat hozza összhangba egymással. Felhívták továbbá a MOL-t, hogy a kijavított adatbázisokat nyújtsa be, és szövegesen is ismertesse, hogy mely árelemek esetében, és milyen korrekcióra került sor. Végzésükben kérték az eljárás alá vontat, hogy részletesen mutassa be, amennyiben az eddig megadott árelemek felül további szempontokat is figyelembe vesz a listaár meghatározásakor, valamint adjon magyarázatot a korábbi adatszolgáltatásokkal szembeni inkonzisztenciára.
13. A MOL a 2011. október 12-én a Vj/050-406/2010. sz. végzésben megfogalmazottakkal kapcsolatban e-mailben egyeztetési lehetőséget kért a vizsgálóktól, és jelezte, pontosabb iránymutatást szeretne kérni arra nézve, hogy a vizsgálók milyen inkonzisztenciát találtak a számításaik során (Vj/050-412/2010. sz. irat). Előadása szerint erre az iránymutatásra azért van szüksége, mivel az adatokat a legjobb tudása és a rendelkezésre álló adatbázisaiból nyerte ki, így az eltérések okát csak akkor tudja megmondani, ha látja a viszonyítási pontokat.
14. A GVH vizsgálói válaszul 2011. október 12-én e-mailben arról tájékoztatták a MOL-t, hogy a Vj/050-406/2010. sz. végzésben foglaltakat megalapozottnak tekintik, álláspontjuk szerint az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges és elégséges mértékű magyarázatot adtak, a kérdéseket pontosan fogalmazták meg (Vj/050-413/2010. sz. irat). Erre tekintettel a vizsgálók az informálisan közölt felvetésekkel kapcsolatban külön egyeztetést nem láttak indokoltnak, mivel az adatszolgáltatási felhívás egyértelmű és teljesíthető, és a kért információk az ügy érdemi elbírálásához elengedhetetlenül szükségesek. A vizsgálók felhívták az eljárás alá vont figyelmét, hogy amennyiben fenntartja aggályait, akkor azokat hivatalos formában, beadványban jelezheti. Fentiekén túl a vizsgálók az elektronikus levelükben tájékoztatták a MOL-t, hogy jóhiszeműen kell eljárnia, illetve, hogy az eljárás elhúzására, a valós tényállás feltárásának megghiúsítására irányuló vagy azt eredményező magatartás esetén az ügyfél a Tpvt. 61. §-a alapján eljárási bírsággal sújtható.

15. A MOL 2011. október 20-án kelt Vj/050-418/2010. sz. beadványában válaszul előadta, hogy a Vj/050-403/2010. sz. adatszolgáltatásának mellékletében szereplő árelemek összege a javasolt listaár adja eredményül. Hivatkozott arra, hogy amint azt már 2010. június 22-i adatszolgáltatásában is leírta, az árképzés számos tényező figyelembevételével történik, amelyek alapját az egyes árelemekből a megadott képlet alapján kalkulált listaár adja. Előadta, hogy az egyes árelemek egy adott évre irányadóak, azonban az árképzés során érvényre kell juttatni a folyamatosan változó gazdasági környezet hatásait, az árképzés szintjén is reagálni kell az olajipari folyamatokat befolyásoló tényezőkre, legyen szó szélsőséges időjárásról, váratlan finomítói leállásról vagy akár (drasztikus) jogszabályváltozásokról. Erre szolgál a heti árdöntés, amelynek objektív, kiszámítható alapját az árelemekből kalkulált javasolt listaár adja. Ismertette, hogy a heti árdöntésnél a [...] mérlegeli.

Előadta, hogy a képlet által javasolt listaárhoz képest, az árdöntés során figyelembe vett tényezők alapján, indokolt esetben előfordulhat kismértékű pozitív vagy negatív eltérés annak érdekében, hogy a piacok egyre növekvő volatilitásának negatív hatásait enyhítsék, a drasztikus jegyzésár vagy devizaárfolyam kilengéseket némileg, rövidtávon tompítsák, vagy a felsorolt tényezőkben időközben beálló jelentős változásokra reagálni tudjanak. Előadta továbbá, hogy a piac volatilitását két szinten tompítja a vevői felé, egyrészt a heti forintban mért jegyzésár átlagok alkalmazásával, másrészt a fenti tényezők figyelembevételével az árdöntés során.

16. A GVH vizsgálói 2011. november 7-én kelt Vj/050-427/2010. sz. adatkérő végzésükben az eljárás alá vont 2010. október 20-án kelt Vj/050-418/2010. sz. adatszolgáltatásával kapcsolatban kifejtették, hogy abban a MOL az eljárás során első alkalommal tájékoztatta arról a GVH-t, hogy a ténylegesen alkalmazott nagykereskedelmi listaár meghatározása során az árképlet elemein kívül egyéb szempontokat is figyelembe vesz, miközben a korábbi adatszolgáltatásai az árképlettel azonosították a listaár meghatározásának módszerét. A vizsgálok kifejtették továbbá, hogy álláspontjuk szerint a MOL a Vj/050-406/2010. sz. adatkérő végzés 7. kérdésére (különösen a következő részkérdésre: „Amennyiben az eddig megadott árelemek felül további szempontokat is figyelembe vesznek a listaár meghatározásakor, úgy azt részletesen mutassák be a vizsgált időszakra vonatkozóan, valamint adjanak magyarázatot a korábbi adatszolgáltatásokkal szembeni inkonzisztenciára.”) nem válaszolt kellő részletességgel. Ezzel összefüggésben kérték az eljárás alá vontat, hogy részletesen mutassa be a vizsgált időszakra vonatkozóan a számított (az árképlet elemei alapján kiszámolható) és a tényleges listaár viszonyát, a tényleges listaár kialakításakor figyelembe vett összes egyéb – az árképletben nem érvényesített – szempontot, az ezen szempontok érvényesítéséhez a MOL által kialakított belső döntési szabályrendszert, és valamennyi olyan eset tényleges körülményeit, amikor ezen szempontok alapján érdemi eltérésre (legalább 5 Ft/liter) került sor a számított listaárhoz képest.

17. A MOL 2011. november 18-án kelt Vj/050-431/2010. sz. adatszolgáltatásában – megjegyezve, hogy a hétfői árdöntésről, mint az árképzés módszertani eleméről a 2010. június 22-én kelt adatszolgáltatásában tájékoztatást, illetve ezt követően valamennyi az árázashoz kapcsolódó kérdésre teljes körű, az adott kérdés pontos tartalmához igazodó válaszokat adott – bemutatta az árképlet elemei alapján számított és a tényleges listaár között mutatkozó különbséget.

A tényleges listaár kialakításakor figyelembe vett összes egyéb – az árképletben nem érvényesített – szempontokra vonatkozó kérdéssel kapcsolatban előadta, hogy az árdöntés alapja az árképlet által kalkulált listaár, ami a képletszerűen számszerűsíthető árelemeket

foglalja magában. Tekintettel azonban arra, hogy az árdöntés a jövőre vonatkozik, a megfelelő piaci működés érdekében az árképlet által megjelenített múltbeli (előző heti) információtömeget szükségszerű kiegészíteni az árdöntés pillanatában rendelkezésre álló aktuális információkkal is, így a [...] befolyásoló tényezőkkel és egyéb tényezőkkel. Előadta, hogy az árképleten kívüli tényezők felmerülése és súlya időszakonként eltérő, így képletszerűen nem számszerűsíthető, illetve, hogy hatásuk az árdöntésre összességében korlátozott, az árak alakulását alapvetően az árképlet által számított listaár határozza meg.

Előadta, hogy a vizsgálattal érintett 226 hétből benzin esetén 20 alkalommal, dízel esetében 38 alkalommal volt 5 Ft-nál nagyobb az áreltérés, megjegyezve, hogy az esetek többségében az eltérés fogyasztói szempontból pozitív irányú volt, vagyis az árképlet alapján számított listaárhoz képest alacsonyabb árat alkalmazott, mert az árdöntés során figyelembe vett egyéb tényezők alapján a döntéshozók az árképletben érvényesülő világpiacon és egyéb hatásokat kisebb súlyúként értékelték. Az 5 Ft-nál nagyobb áreltéréseket és az eltérés indokait külön táblázatban foglalta össze.

II.

Az eljárási bírságot kiszabó végzés

18. A GVH vizsgálói 2012. április 6-án kelt, Vj/050-442/2010. sz. végzésükkel (a továbbiakban: Végzés) 150.000.000 Ft eljárási bírságot szabtak ki az eljárás alá vonttal szemben.
19. A Végzés indokolása szerint a tényállás tisztázása érdekében a vizsgálók két alkalommal is felhívták a MOL-t arra, hogy mutassa be nagykereskedelmi ármeghatározásának módszerét: a Vj/050-006/2010. sz. végzéssel a magyarországi nettó nagykereskedelmi ár meghatározása módszerének bemutatását kérték (az árat befolyásoló valamennyi körülményre – és nem csak a képletre – vonatkozóan), majd a Vj/050-396/2010. sz. végzéssel ismételt felhívták a MOL-t a megadott felsorolás alapján a listaár meghatározása során alkalmazott egyes árelemek azonosítására, ezek értékének megadására heti bontásban, és a képlet változásainak bemutatására. Adatszolgáltatásaival (Vj/050-021/2010., Vj/050-403/2010. sz. iratok) a MOL a vizsgálók számára azt a látszatot keltette, mintha az általa hetente közölt listaárak az általa megadott árképlet alapján lettek volna kiszámítva, és egyéb, a nagykereskedelmi árazással kapcsolatos adatkérések (Vj/050-068/2010., Vj/050-251/2010. sz. végzések) során sem hívta fel a figyelmet a listaár pontos tartalmára. A vizsgálati jelentés is ezen információra alapozva készült el, mely információval kapcsolatban – a vizsgálók előzetes jelzése után – felvethető ellentmondások – egyebek mellett – a Versenytanács részéről az iratok visszaadásához vezettek (Vj/050-405/2010. sz. irat). A Vj/050-405/2010. sz. végzésben a Versenytanács többek között a nagykereskedelmi árképlet alapján az abban szereplő tételekre vonatkozó adatokból számítható, illetve az egyes árdöntések alapján ténylegesen alkalmazott nagykereskedelmi listaár közötti eltérések tisztázását kérte, amelynek következtében további eljárási cselekmények elvégzésére volt szükség. A MOL csak ismételt célzott kérdések és eljárási bírsággal való „fenyegetést” (Vj/050-406/2010., Vj/050-413/2010., Vj/050-427/2010. sz. iratok) követően tájékoztatta a GVH-t (Vj/050-418/2010., Vj/050-431/2010. sz. iratok) arról, hogy az általa korábban benyújtott árképlet elemei alapján számított listaár nem az általa ténylegesen hetente közölt listaár (attól felfelé vagy lefelé is eltérhet), és a tényleges ár kiszámításakor további szempontokat is figyelembe vesz, amelyek mértéke és módszertana nem

rögzített, továbbá amelyeket korábban nem és később sem részletezett kellő alapossággal.

20. A vizsgálók álláspontja szerint mindezek alapján a MOL magatartása az eljárás elhúzódsát eredményezte, és a valós tényállás feltárásának megheiusítására irányult.
21. A vizsgálók a bírság összegének meghatározása során figyelembe vették
 - a jogellenes magatartás súlya és a felróhatóság mértéke tekintetében azt, hogy a GVH eljárást indító végzésében kifejezetten felhívta az eljárás alá vont figyelmét a jóhiszemű eljárás kötelezettségére és a kötelezettség elmulasztásának vagy nem megfelelő teljesítésének jogkövetkezményeire, és
 - az eljárás alá vont csak azt követően tisztázta a nyilatkozatai között fennálló ellentmondást, hogy azt a GVH a következményekre való figyelmeztetéssel együtt kifejezetten is kérte, ami mutatja, hogy jobb tudomása ellenére, alapos ok nélkül vezette félre a vizsgálatot, továbbá, hogy
 - az érintett vagyoni helyzetével és jövedelmi viszonyaival arányos mértékű szankció alkalmazása indokolt: az eljárás alá vont 2010. évi nettó árbevétele 1641 milliárd forint volt (a Végzés meghozatalának időpontjáig a 2011. évi nettó árbevétel még nem került közzétételre, a 2011. IV. negyedévi jelentés alapján ismert ugyanakkor, hogy a teljes MOL-csoport 2011. évi nettó árbevétele több mint 1000 milliárd forinttal növekedett), és
 - a kiszabott eljárási bírság összege a MOL 2010. évi árbevételének kb. 0,009 %-a, és kevésbé súlyos esetben (pl. Vj/017/2011), de hasonlóan jelentős mértékű árbevétellel rendelkező eljárás alá vont esetében a bíróság arányosnak fogadta el a vállalkozás előző évi nettó árbevételének kb. 0,014 %-át jelentő eljárási bírságösszeget.

III.

A jogorvoslati kérelem

22. Az eljárás alá vont a Végzést a tértivevény tanúsága szerint 2012. április 12-én vette kézhez.
23. Az eljárás alá vont 2012. április 19-én kelt és aznap benyújtott, Vj/050-449/2010. sz. beadványával jogorvoslati kérelmet (a továbbiakban: Jogorvoslati kérelem) terjesztett elő, amelyben kérte elsődlegesen a Végzés megsemmisítését, másodlagosan pedig az eljárási bírság összegének csökkentését.
24. A Versenytanács 2012. május 24-én kelt, Vj/050-457/2010. sz. végzésével felhívta a Jogorvoslati kérelmet az eljárás alá vont nevében előterjesztő jogtanácsost képviselési jogosultságának igazolására, mely felhívásnak az eljárás alá vont a Vj/050-459/2010. sz. beadványával határidőben eleget tett.

25. A Jogorvoslati kérelem szerint az eljárás alá vont nem valósított meg az eljárási bírságot kiszabó végzést megalapozó jogsértő magatartást, a Végzés sem jogalapjában, sem mértékében nem megalapozott. Jogorvoslati kérelmének indokaként az eljárás alá vont az alábbiakat adta elő.

25.1. A vizsgálók által az eljárási bírság kiszabásának alapjául tekintett tényállás vonatkozásában a MOL hivatkozott arra, hogy az adatszolgáltatások során mindvégig a GVH által feltett kérdések tartalmához igazodóan, teljeskörűen és határidőben adta meg válaszait, amellyel eleget tett a hatósággal történő együttműködés körében irányadó jogszabályi kötelezettségeinek. Jogszabály ugyanis nem kötelezi az ügyfelet arra, hogy a hatóság által feltett kérdés teljeskörű és legjobb tudása szerinti megválaszolásán túl egyéb információkat szolgáltatson. Álláspontja szerint a hatóság rendelkezésére állnak azok az eszközök, amelyek biztosítják számára a tényállás tisztázását, és ha a kérdésekre adott válaszokból azt érzékeli a hatóság, hogy közte és az ügyfél között félreértés keletkezett, avagy az ügyfél által szolgáltatott adatok között ellentmondás áll fenn, akkor ezt a hivatalból való eljárás elvéből következően magának kell feloldania, s ha ezt nem teszi meg, annak terhét nem háríthatja az ügyfélre. Ezzel összefüggésben utalt arra is, hogy nem róható az ügyfél terhére, ha kifejezett kérése ellenére nem kap a hatóságtól egyértelmű iránymutatást vagy magyarázatot egy számára kevésbé egyértelműnek tartott kérdés megválaszolásához, így saját értelmezése szerinti választ ad.

A MOL szerint továbbá joggal számolhatott azzal, hogy a korábban vele szemben lefolytatott, az akkori árazási gyakorlatát vizsgáló versenyfelügyeleti eljárásokban (Vj-152/2000, Vj-33/2004) szolgáltatott adatokra is támaszkodik a GVH, mely információk birtokában a GVH rendelkezik olyan hivatalos tudomással, amely elősegíthette volna a MOL válaszainak megfelelő értelmezését, a kérdések célzottabb megfogalmazását, illetve módja lett volna a feltételezett ellentmondást vagy hiányzó információ hátterét feltárni. Emellett a sajtóban megjelent információk – mint köztudomású tények – is arra mutatnak rá, hogy az olajiparban és így a MOL esetében is az árazási döntés egy összetett folyamat, amelynek során a képletben meghatározott elemek mellett az adott időszakban ténylegesen felmerülő, előre nem kalkulálható, de az árképzésre hatást gyakorló események is szerepet játszanak a ténylegesen alkalmazott árak kialakításában.

25.2. A vizsgálók által az eljárási bírság kiszabásának alapjául tekintett tények értékelése vonatkozásában a MOL szerint nem állapítható meg, hogy magatartása az eljárás elhúzódását eredményezte, tekintettel arra, hogy

- a Végzés nem jelöli meg, mettől-meddig terjedő időszakra következett be az elhúzódás, továbbá
- a vizsgálók által kifogásolt, az eljárás elhúzását eredményező feltételezett elhallgatás és/vagy ellentmondás egyetlen körülményt érintett, amelynek feltárása a teljes adatkérésnek kevesebb, mint 10 %-át tette ki, így súlyánál fogva eleve alkalmatlan arra, hogy az egész eljárást félrevezesse – ezt támasztja alá a Versenytanács visszaadó végzése is, amely 14 pontban kérte a tényállás további tisztázását, és amelyből mindössze egy vonatkozott a kérdéses árazási körülményre,

- a MOL-nak, mint a részvényesei felé beszámolási kötelezettséggel tartozó vállalkozásnak nem érdeke az eljárás elhúzása,
- az eljárás 23 hónapja alatt összesen 11 hónapot kitevő időtartam során a GVH a MOL felé adatkérést nem intézett, eljárási cselekményt nem foganatosított, ezen időszak tartama az eljárásban nem róható az ügyfél terhére,
- magának az eljárás elhúzásának a fogalma sem értelmezhető, tekintettel arra, hogy a GVH ugyan kihasználta az eljárás meghosszabbítására a törvény biztosította lehetőséget, azonban a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) irányadó rendelkezéseit is figyelembe véve a rendelkezésre álló eljárási határidő még nyitott.

A MOL szerint nem állapítható meg az sem, hogy magatartása a *valós tényállás feltárásának megghiúsítására irányult*, a Végzés alapján még az sem egyértelmű, hogy a GVH mit kifogásolt: azt, hogy a MOL elhallgatta az információt, vagy azt, hogy ellentmondásos információkat adott, és azt önként nem oldotta fel, s ennek következtében csorbult az ügyfél védekezéshez való joga is. Álláspontja szerint továbbá adatszolgáltatásainak terjedelme, összeállításának időigénye, határidőben történő teljesítése stb. is mutatják, hogy az eljárás során minden esetben jóhiszeműen és a versenyhatósággal való teljes mértékű együttműködésre törekedve járt el, és jogszabályi kötelezettségeit meghaladóan szolgáltatott adatokat.

25.3. A bírság mértéke, arányossága, kiszabásának indokoltsága vonatkozásában a MOL kifejtette, hogy álláspontja szerint a Végzés indokolása egyrészt hiányos, másrészt több ponton ellentmondásos. Kifogásolta, hogy

- a Végzés nem határozta meg, hogy mekkora elhúzódást okozott az ügyfél kifogásolt magatartása, ami nélkül a jogsértés súlya, és így az arányos összegű bírság sem állapítható meg,
- a felróhatóság körében a vizsgálók elmulasztották értékelni a MOL által az eljárás egésze során tanúsított magas fokú együttműködést, amelynek fényében nem ésszerű azt feltételezni, hogy a kifogásolt kérdésben más hozzáállást tanúsított volna,
- igaz, hogy a prevenciós hatás érdekében figyelembe kell venni az ügyfél vagyoni és jövedelmi viszonyait, azonban pusztán ez a szempont nem eredményezhet olyan összegű bírságot, ami a jogsértés súlyától és a felróhatóság mértékétől teljesen elszakad, és bár az eljárási bírság összege százalékos mértékben nem tűnik kirívóan magasnak a MOL árbevételéhez viszonyítva, azonban a korábbi eljárási bírságokhoz képest abszolút értékben indokolatlanul magas,
- a vizsgálók megalapozatlanul hivatkoznak „*kevésbé súlyos esetként*” a Vj-017/2011. sz. versenyfelügyeleti eljárásban történt eljárási szabálysértésre, mely esetben az eljárás alá vont többszöri felszólítás ellenére is megtagadta a kért adatok szolgáltatását,

- a Végzés a bírságolás alapjául szolgáló feltételezett elhallgatást a MOL 2011. július 22-én benyújtott válaszként jelöli meg, azonban a Végzés szerint az ellentmondásokat tartalmazó vizsgálati jelentés 2011. július 21-én került leadásra, így annak tartalmára a vizsgálók által elhallgatónak minősített adatszolgáltatásnak hatása még nem lehetett.
- 25.4. A MOL szerint a GVH az eljárása során nem tett maradéktalanul eleget az őt, mint közigazgatási hatóságot a Ket. alapján terhelő kötelezettségeinek, így
- a Ket. 1. § (2) bekezdése alapján az együttműködési kötelezettség a hatóságot is terheli,
 - a Ket. 4. § (1) bekezdése alapján a tisztességes ügyintézéshez való joggal összefüggésben elmondható, hogy a GVH is hozzájárult az eljárás hosszadalmas időtartamához,
 - a Ket. 6. § (1) bekezdése alapján az ügyfél jóhiszeműségét vélelmezni kell, és a rosszhiszeműség bizonyítása a hatóságot terheli, a GVH vizsgálói pedig erre vonatkozóan külön bizonyítást nem folytattak le,
 - a Ket. 7. §-a kapcsán hivatkozik arra, hogy a 2010 októbere óta eltelt időszakban szórványos mennyiségű adatkérés történt, ami mutatja az eljárás menetének – nem a MOL oldalán jelentkező okból bekövetkezett – tendenciáját, megjegyezve, hogy a GVH oldalán munkaszervezési okból jelentkező nehézségek nem róhatók az eljárás alá vont terhére,
 - a Ket. 28/C. §-a kapcsán hivatkozik arra, hogy 2011. január 25-én írásban kértek tájékoztatást az eljárás állásáról, amelyre semmilyen visszajelzést nem kaptak.
- 25.5. A MOL hivatkozott továbbá arra, hogy a Végzés következetlenségei miatt nem zárható ki az sem, hogy az ügy iratai között vannak egyéb olyan dokumentumok, amelyeket a MOL a védekezéshez megalapozottan fel tudna használni, ezért álláspontja szerint védekezési jogát a maga teljességében csak a teljeskörű iratbetekintést követően gyakorolhatja.
26. Az eljárás alá vont 2012. április 23-án kelt, Vj/050-453/2010. sz. beadványával – a Jogorvoslati kérelemre utalással – iratbetekintési kérelmet terjesztett elő, amelyben kérte, hogy a Versenytanács a Vj-050/2010. sz. versenyfelügyeleti eljárás irataiba még a versenyfelügyeleti eljárás vizsgálati szakaszának befejezése előtt engedélyezzen számára betekintést. Előadta, hogy a versenyfelügyeleti eljárást, valamint a Végzésben tett vizsgálói megállapításokat illetően számos olyan ténykérdés jelentőséggel bír, amelyek tekintetében a MOL nem rendelkezik elégséges információval, így a Végzéssel szembeni védekezéshez való joga korlátozottan érvényesülhet. Eszerint nincs tudomása arról, hogy a GVH vizsgálói
- milyen iratokat vettek át a korábbi, MOL árképzését vizsgáló versenyfelügyeleti eljárásokból,
 - pontosan mikor érzékelték a MOL által benyújtott adatok „ellentmondásosságát”,
 - végeztek-e párhuzamosan olyan eljárási cselekményeket, amelyek kizárják vagy befolyásolják azt a kérdést, hogy a kifogásolt magatartás eredményezhette-e az eljárás elhúzódását,

- miként értékelték a felfedezett „ellentmondást” a vizsgálati jelentésben,
 - miért csak jelentősen hosszabb idő múlva szabták ki az eljárási bírságot.
27. Eljárás alá vont az iratbetekintési kérelmében hivatkozott továbbá arra, hogy a GVH – a Végzésben is hivatkozott, más ügyben hozott – eljárási bírságot kiszabó végzései, valamint az ilyen tárgyban született bírósági döntések nem nyilvánosak, azokról csak sajtóközleményből tájékozódhat, így a Végzéssel szembeni védekezéshez való joga e tekintetben is korlátozott.
28. A Versenytanács 2012. június 19-én kelt Vj/050-461/2010. sz. végzésével engedélyezte az eljárás alá vont számára a Végzés meghozataláig keletkezett, az eljárási bírság kiszabásának alapjául szolgáló – a Vj/050-461/2010. sz. végzés rendelkező részében felsorolt – iratokba történő betekintést, illetve a másolat és feljegyzés készítését. Ennek kapcsán a Versenytanács a fenti 26. pontban említett indokokkal kapcsolatban rögzítette, hogy azok a Végzésben rögzített tényállással – az eljárási bírság kiszabásának alapját képező eljárási szabálysértéssel kapcsolatban releváns körülmények teljeskörű számbavételével – összefüggésben felhozott kifogásnak tekinthetők, ily módon a Jogorvoslati kérelem elbírálása során értékelendők. Tájékoztatta továbbá az eljárás alá vontat, hogy a versenyfelügyeleti eljárásokban kiszabott eljárási bírságokkal kapcsolatos legfontosabb bírósági és versenytanácsi végzések – köztük az eljárás alá vont iratbetekintési kérelmében hivatkozott döntések is – a GVH honlapján közzétételre kerültek, így azok nyilvánosan elérhetőek. Mindezekre figyelemmel a Versenytanács 2012. július 6-i határidővel jogot biztosított az eljárás alá vont számára a Jogorvoslati kérelem kiegészítésére.
29. Az eljárás alá vont képviselői 2012. június 28-án iratbetekintéssel éltek, amelyet követően 2012. június 29-én kelt Vj/050-464/2010. sz. beadványukkal úgy nyilatkoztak, hogy a Vj/050-461/2010. sz. végzésben megjelölt iratok a MOL rendelkezésére álltak és általa ismertek voltak a Jogorvoslati kérelem megfogalmazása időpontjában is, ily módon a MOL jogorvoslati kérelmét kiegészíteni nem kívánja.

IV. Jogi háttér

30. A Tpv. 44. §-a szerint a versenyfelügyeleti eljárásra, amennyiben a Tpv. nem zárja ki vagy eltérően nem rendelkezik, a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni.
31. A Ket. 50. § (1) bekezdése értelmében a hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni. Ha ehhez nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok, hivatalból vagy kérelemre bizonyítási eljárást folytat le. A Ket. 50. § (5) bekezdése értelmében a hatóság szabadon választja meg az alkalmazandó bizonyítási eszközt.
32. A Tpv. 65. §-ának (2) bekezdése szerint a vizsgáló, illetve az eljáró versenytanács felhívására az ügyfél köteles közölni az érdemi döntéshez szükséges adatokat, ideértve a személyes adatokat is. Az ügyfél jogsértést beismerő nyilatkozatot nem köteles tenni, azonban az egyéb, rá nézve terhelő bizonyíték rendelkezésre bocsátását nem tagadhatja meg.
33. A Tpv. 61. §-ának (1) bekezdése alapján az ügyféllel és az eljárás egyéb résztvevőjével, illetve a tényállás során közreműködésre kötelezett személlyel szemben eljárási bírság szabható ki, ha az eljárás során olyan cselekményt végez, vagy olyan magatartást tanúsít,

amely az eljárás elhúzására, a valós tényállás feltárásának megghiúsítására irányul, vagy azt eredményezi.

34. A Tpv. 61. §-ának (3) bekezdése szerint a kiszabott eljárási bírság legkisebb összege 50.000,- Ft, legmagasabb összege vállalkozás esetében az előző üzleti évben elért nettó árbevételének egy százaléka. Eljárási kötelezettség teljesítésére megadott határidő túllépése esetén az eljárási bírság napi összege vállalkozás esetében legfeljebb az előző üzleti évben elért nettó árbevétel egy napra jutó összegének egy százaléka. Az eljárási bírságot kiszabó végzés ellen külön jogorvoslatnak van helye, a kérelemnek a végrehajtásra halasztó hatálya van.
35. A Ket. 61. §-ának – a Tpv. 44. §-a alapján a versenyfelügyeleti eljárásban is alkalmazandó – (4) bekezdése szerint az eljárási bírság kiszabásánál a hatóság figyelembe veszi
 - a) a jogellenes magatartás súlyát és a felróhatóság mértékét,
 - b) az érintett vagyoni helyzetét és jövedelmi viszonyait, továbbá
 - c) az eljárási bírságnak ugyanabban az eljárásban történő ismételt kiszabása esetén az előző bírságolások számát és mértékét.
36. A Tpv. 82. § (1) bekezdése értelmében a vizsgálónak, illetve az eljáró versenytanácsnak az eljárás során hozott végzése ellen külön jogorvoslatnak csak akkor van helye, ha azt a törvény megengedi. A jogorvoslati kérelem előterjesztésének a végzésben foglaltak foganatosítására, az eljárás folytatására – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – halasztó hatálya nincs. Jogorvoslati kérelmet – a végzés közzétételétől számított öt munkanapon belül – terjeszthet elő az ügyfél, valamint akire nézve a végzés rendelkezést tartalmaz, továbbá az, akivel a végzést e törvény alapján közölni kell.
37. A Tpv. 82. §-ának (2) bekezdése szerint az eljáró versenytanács a jogorvoslati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ha a jogorvoslati kérelem elkésett, vagy azt nem az arra jogosult terjesztette elő, vagy a támadott végzés ellen a törvény nem biztosít jogorvoslatot. Az eljáró versenytanács a jogorvoslati kérelem érdemi elbírálása során a következőképpen rendelkezhet: a vizsgáló végzését helybenhagyja, megváltoztatja, megsemmisíti, illetve a megsemmisítéssel egyidejűleg a vizsgálatot új eljárásra utasítja.

V.

Jogi értékelés

38. A Versenytanács a jogorvoslati kérelem kapcsán előjáróban megállapította, hogy a Jogorvoslati kérelmet – figyelemmel a fenti 22.-24. és 34. pontokban foglaltakra – az annak előterjesztésére nyitva álló határidő alatt, az arra jogosult ügyfél nyújtotta be, ily módon a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának nincs helye.
39. Ennek kapcsán megjegyzi a Versenytanács, hogy a Végzés a jogorvoslati kérelem előterjesztésének határidejeként a közzétételétől számított nyolc napot jelölt meg, ugyanakkor a versenyfelügyeleti eljárás megindításakor hatályos és jelen ügyben alkalmazandó Tpv. 82. § (1) bekezdése értelmében a jogorvoslati kérelem előterjesztésének a végzés közzétételétől számított öt munkanapon belül van helye. Tekintettel arra, hogy a Jogorvoslati kérelem a Végzés közzétételétől számított ötödik munkanapon került előterjesztésre, a Végzésben tévesen megjelölt határidő nem hatott ki arra, hogy a kérelem előterjesztésére

rendelkezésre álló határidő a Tpv. jelen ügyben alkalmazandó 82. § (1) bekezdése szerint megtartottnak minősül.

40. A Jogorvoslati kérelem érdemi elbírálása során a Versenytanács az alábbiakat állapította meg.
41. A Versenytanács a fenti I. fejezetben részletezett körülmények alapján tényállásként megállapította, hogy a MOL előadása szerint a vevői felé érvényesített magyarországi nettó nagykereskedelmi benzin- és gázolajár meghatározása során saját nagykereskedelmi listaárat képez. A MOL szövegesen és képlet formájában, valamint ábrán szemléltetve is megadta a nagykereskedelmi listaár képzésének elveit és az árelemeket, azzal, hogy az árdöntés hetente történik. A versenyfelügyeleti eljárás során később a vizsgálók kérték a listaár meghatározása során alkalmazott egyes árelemek értékének megadását heti bontásban, mely adatok ismeretében a Versenytanács a MOL által alkalmazott nagykereskedelmi árképletben szereplő tételekre vonatkozó adatokból számítható, illetve az egyes árdöntések alapján ténylegesen alkalmazott nagykereskedelmi listaár eltérésének szám- és okszerű feltárását kérte a vizsgálóktól a visszaadó végzésében.
42. A vizsgálók újabb adatkérő végzése nyomán a MOL az eltérés indokaként azt a magyarázatot adta, hogy a képlet csak javasolt árat ad, ami az árdöntés kiindulópontját képezi, azonban a tényleges listaár az árdöntés során mérlegelt további tényezők mentén módosulhat. A vizsgálók további felhívására a MOL nyilatkozatát azzal egészítette ki, hogy az árképleten kívüli tényezők – a képletben szereplő árelemeken túl – lehetővé teszik az árdöntés pillanatában rendelkezésre álló aktuális információk figyelembevételét. E tényezők felmerülése és súlya időszakonként eltérő, így képletszerűen nem számszerűsíthető, hatásukat ugyanakkor az árdöntésre összességében korlátozottan értékelte.

Tényállással kapcsolatban felhozott kifogások

43. A Versenytanács szerint a vizsgálók által az eljárási bírság kiszabásának alapjául tekintett tényállás vonatkozásában felhozott eljárás alá vonti kifogások – az alábbiak szerint – nem bizonyultak megalapozottnak.
44. Előjáróban leszögezi a Versenytanács, hogy jelen versenyfelügyeleti eljárás keretében a GVH az eljárás alá vont által alkalmazott árakat vizsgálja, ily módon a MOL árképzési gyakorlatára vonatkozó tények teljeskörű feltárása kulcsfontosságú az ügy érdemi megítéléséhez. Abból kell tehát kiindulni, hogy bármiféle, az árazási módszertannal, gyakorlattal kapcsolatos adat vagy körülmény elhallgatása, hiányos, ellentmondásos vagy valótlan tartalmú információ szolgáltatása a valósághű tényállás feltárásának akadályát képezi, és ezáltal kihat az ügy érdemére is.
45. A Versenytanács előjáróban kiemeli továbbá, hogy a Ket. és a Tpv. alapján, ha az eljárás alá vont nyilatkozatot tesz, annak valósnak, pontosnak és teljeskörűnek kell lennie. A Versenytanács szerint nem felel meg ennek a követelménynek az az adatszolgáltatás, amely utóbb ellentmondásosnak bizonyul, illetve tartalma többféleképpen magyarázható, vagy valamely jelentős tény, körülményt elhallgat, illetve a tartalmát módosító kiegészítésre szorul.

46. Az eljárás alá vont Jogorvoslati kérelmére figyelemmel a Versenytanácsnak elsődlegesen abban kellett állást foglalnia, hogy a MOL adatszolgáltatásai a versenyfelügyeleti eljárás során mindvégig valóban a GVH által feltett kérdések tartalmához igazodtak, és ebben a körben teljeskörűek voltak, avagy a vizsgálók Végzésükben helytállóan jutottak arra a következtetésre, hogy a MOL „félrevezette a vizsgálatot”.
47. A Versenytanács szerint tényszerűen megállapítható, hogy a MOL adatszolgáltatásai során nem tárta fel árképzésének azon elemét, hogy kétféle listaár létezne (javasolt / tényleges), illetve az árképlet alapján számított listaáron túl a heti árdöntés során további tényezőket is mérlegel a nagykereskedelmi listaár meghatározásához, és csak az árképlet elemei alapján számított és a tényleges ár közötti eltérés felfedését követően módosított erre vonatkozóan korábban tett nyilatkozatán.
- 47.1. A Versenytanács egyetért a Végzés azon megállapításával, hogy a vizsgálók Vj/050-006/2010. sz. végzésükben az árképzés jellemző módszerére kérdeztek rá. A MOL válaszul benyújtott Vj/050-021/2010. sz. beadványából nem tűnik ki, hogy a listaár csak javaslat lenne, előadásában az szerepel, hogy a MOL nagykereskedelmi listaárat képez, amely kapcsán elveket és számítási képletet ismertetett. A listaár képzésének elvei részben három tényezőt sorol fel, egyéb tényezők említése nélkül. A listaár elemeit szövegesen és képlet formájában egyaránt megadja, és ábrával is szemlélteti. A „nagyker listaár = ...+...” képlet leírásakor egyedi, pontosan meg nem határozott tartalmú, további eltérítés lehetőségét biztosító tényező nem lett megjelölve. Adatszolgáltatásában előadja, hogy hetente van árdöntés, de ez a Versenytanács értékelése szerint egyéb utalás hiányában csak úgy értelmezhető, hogy a képlet alapján hetente számolják ki az árat, különös tekintettel arra, hogy az árképlet hetente változó elemeket tartalmaz. A beadvány szerint továbbá a nagykereskedelmi eladási árat a listaár adja az árendmények leszámításával. Ezt erősíti, hogy a 2010. július 7-én megtartott személyes meghallgatás során az eljárás alá vont által tartott prezentációból (Vj/050-071/2010. sz. irat 2. sz. melléklete, 20. dia) sem tűnik ki, hogy a nagykereskedelmi listaár meghatározása során az árképlet szerintieken túli szempontokat is figyelembe venne az eljárás alá vont. A Versenytanács szerint nem helytálló az az állítás, hogy az eljárás alá vont Vj/050-418/2010. és Vj/050-431/2010. sz. beadványaiban csupán részletesebben kifejtette volna a Vj/050-021/2010. sz. adatszolgáltatásában szereplő – a listaára vonatkozó – előadását, ugyanis a listaárra utóbb mint javasolt (Vj/050-418/2010. sz. irat, 7. pont), kalkulált (Vj/050-431/2010. sz. irat, 1.b) pont) arra hivatkozott, ami tényszerűen nem jelenik meg a korábbi előadásaiban.
- 47.2. A Versenytanács szerint, visszautalva a fenti 44. pontban is írtakra, a vevők felé érvényesített nagykereskedelmi ár meghatározásának jellemző módszerébe fogalmilag beletartozik az annak meghatározásához tartozó valamennyi tényező. A Versenytanács szerint az eljárás tárgyának ismeretében és a Vj/050-006/2010. sz. végzésben feltett kérdés alapján az eljárás alá vont részéről nem tekinthető ésszerűnek az a feltételezés, hogy a vizsgálat egy hipotetikus árra kérdez rá. Azt, hogy az árképleten túli tényezők figyelembe vétele az árképzés jellemző módszere körébe tartozik, mutatja az is, hogy
- a MOL utóbb tett nyilatkozatai (Vj/050-418/2010., Vj/050-431/2010. sz. iratok) alapján a hétfői árdöntés nem vitatottan az árképzés módszertani eleme, amelynek tartalma ugyanakkor a Vj/050-021/2010. sz. adatszolgáltatás alapján adódó értelmezéssel ellentétben nem az árképletben

szereplő árelemek aktuális értéke alapján számítható ár meghatározása, hanem az árképlet szerinti ár – további tényezők mérlegelésével történő – bármely irányú módosításának szükségességéről szóló döntés,

- a javasolt ártól való eltérés indoka (ti. az árképlet által megjelenített előző heti információ kiegészítése az árdöntés pillanatában rendelkezésre álló aktuális információkkal) mutatja, hogy az árképleten túli tényezők figyelembevétele az árképzési módszertan szerves – heti rendszerességgel a tényleges árat meghatározó árdöntés során mérlegelésre kerülő – része, valamint
- az árképlet alapján számított és a tényleges árok közötti eltérés gyakorisága és mértéke (az adatokat heti bontásban lásd a Vj/050-431/2010. sz. adatszolgáltatás mellékletében) is azt igazolja, hogy ez a lépés az árképzés jellemzően, és nem kivételes jelleggel alkalmazott módszere, függetlenül attól, hogy a mérlegelésre kerülő tényezők képletszerűen számszerűsíthetők-e.

47.3. A MOL szerint a 2010. június 22-i adatszolgáltatásban (Vj/050-021/2010. sz. irat) bemutatott módszertan tartalmazta, hogy árdöntés történik a listaárra vonatkozóan, és a MOL a módszertannal kapcsolatos további kérdést pedig nem kapott, illetve az adatszolgáltatáshoz kapcsolódóan kézhez vett kiegészítő kérdéssor (Vj/050-068/2010. sz. végzés) az árképzés módszertanára vonatkozó kérdést nem tartalmazott. Álláspontja szerint az adatkérő végzésekben minden alkalommal más-más tartalommal kerültek megfogalmazásra a kérdések, más-más adatok szolgáltatására hívták fel a MOL-t. A Versenytanács fentebb kifejtett álláspontja szerint az árdöntés a MOL által a Vj/050-021/2010. sz. beadványban előadottak alapján akként volt értelmezhető, hogy az árdöntés a képlet alapján adott héten alkalmazandó nagykereskedelmi listaár meghatározását jelenti, nem pedig úgy, hogy az árdöntés során a képletben nem szereplő elemeken kívüli, további szempontok is szerepet játszanak. Az a körülmény, hogy a vizsgálók nem tettek fel a módszertannal kapcsolatban további kérdéseket, éppen azt támasztja alá, hogy a vizsgálók számára a MOL-nak az árképzés módszertanával kapcsolatos előadása a szöveg nyelvtani és logikai értelmezése alapján egyértelmű és világos volt, további pontosítást nem igényelt. Az adatkérő végzések ennek megfelelően csak a Vj/050-405/2010. sz. végzés hatására kérdeztek rá újból – az adatok közötti ellentmondás okán – a listaár elemeire és arra, hogy az említett elemeken kívül további szempontok is szerepet játszhatnak-e.

47.4. A MOL hivatkozott arra, hogy a 2010. október 4-i adatszolgáltatásában (Vj/050-257/2010. sz. irat) korábbi beadványaira hivatkozással általánosságban is leírta, hogy az üzemanyag nagykereskedelmi árok alakulását számos tényező befolyásolja, amellyel kapcsolatos tisztázó kérdést nem kaptak. A Versenytanács szerint a szóban forgó MOL válasz a nagykereskedelmi árok nemzetközi összehasonlíthatóságára vonatkozóan fejti ki, hogy az eljárás alá vont álláspontja szerint miért nem vezetne az értékelhető eredményre, tehát nem a módszertan bemutatására vonatkozott. Megjegyzi a Versenytanács, hogy a hivatkozott adatszolgáltatás megfogalmazásából egyebekben sem következik, hogy a vizsgálók számára világossá kellett volna válnia annak a ténynek, hogy az árképlet nem csak a felsorolt elemeket tartalmazza, vagy, hogy az csak „javasolt” listaárat eredményez.

- 47.5. A MOL szerint a 2011. június 8-án kelt Vj/050-396/2010. sz. adatkérő végzés vonatkozásában – szemben a vizsgálók állításával – nem értelmezhető az „*ismételen felhívta*” kitétel, mivel a korábban feltett kérdésekre is teljeskörűen válaszoltak, továbbá a végzés nem a módszertanra vagy az árdöntésre, hanem egyes konkrét árelemekre kérdezett rá, így a kérdés tartalmának megfelelően erre is adtak választ. A Versenytanács szerint megállapítható, hogy a Vj/050-396/2010. sz. végzés szerint az abban foglalt kérdések a Vj/050-021/2010. sz. MOL adatszolgáltatásban adott válaszokhoz kapcsolódnak, és figyelemmel arra, hogy a vizsgálók abban a feltevésben voltak, hogy a listaár meghatározásának módszere az árképlettel azonosítható (lásd a Vj/050-427/2010. sz. végzésben írtakat), a Vj/050-396/2010. sz. végzés tartalmilag az árképzés módszerére irányult. Megjegyzi a Versenytanács, az eljárás alá vont válaszul benyújtott Vj/050-403/2010. sz. beadványa szintén azt a kijelentést tartalmazta, hogy a nagykereskedelmi listaár a megadott képlet szerint számítandó.
- 47.6. A MOL szerint a 2011. október 7-én kelt Vj/050-406/2010. sz. végzés inkonzisztenciára kért magyarázatot, amellyel kapcsolatban szóbeli egyeztetésre nem kaptak lehetőséget, ennek hiányában pedig csak saját értelmezésük szerint tudtak választ adni. A Versenytanács utal arra, hogy a következőes bírói gyakorlat szerint a hatóság adatszolgáltatási felhívásával kapcsolatban az a követelmény fogalmazódik meg, hogy az (i) az ügy tárgyával – az ügy részleteit nem értékelve – összefüggést mutasson, illetve (ii) ne tartalmazzon érthetetlen, ellentmondó, önmagában teljesíthetetlen felhívást², mely követelményeknek a vizsgálók által kiadott adatszolgáltatási felhívások, így a Vj/050-406/2010. sz. végzés is, eleget tettek. A hivatkozott végzésben szereplő kérdést egy pontos, hivatkozásokkal alátámasztott felvezetés előzte meg az adatkérésben. A Versenytanács szerint azt, hogy a megfogalmazott kérdés értelmezése nem ütközött akadályokba, az eljárás alá vont – a kérdésnek megfelelő – válasza is alátámasztja, amellyel feltárta a számított és a közölt listaár közötti inkonzisztencia indokát (ti., hogy a képlet szerinti javasolt listaárhoz képest, az árdöntés során figyelembe vett egyéb tényezők alapján, előfordulhat eltérés).
- 47.7. A MOL szerint nem megalapozott az a kijelentés, hogy 2011. október 20-án kelt válaszában „*beismerte az ellentmondást*”, mivel ilyen ellentmondás nem áll(t) fenn, válaszukban csak részletesebben kifejtették a 2010 júniusában már írtakat. A Versenytanács szerint megállapítható, hogy a Vj/050-418/2010. sz., illetve későbbi, Vj/050-431/2010. sz. beadványa kifejezett beismerést nem tartalmaz, ugyanakkor feltárta – és ezzel implicite elismerte – az árképlet szerinti és a tényleges listaár eltérését, arra magyarázatot is felhozott. A Versenytanács álláspontja szerint egyebekben is a jogsértés tekintetében annak van jelentősége, hogy az ellentmondás az eljárási bírság kiszabásának alapjául szolgáló tényállásban feltárt objektív körülményekből *tényszerűen* megállapíthatónak bizonyul-e, és a fentebb kifejtettek alapján a Versenytanács nem tartja megalapozottnak a MOL azon érvelését, hogy a hivatkozott adatszolgáltatása csak részletesebben kifejtette volna a Vj/050-021/2010. sz. adatszolgáltatásban leírtakat.

² Lásd ennek kapcsán például a Fővárosi Törvényszék 3.Kpk.46.368/2009/2. és 2.Kpk.45.980/2007/14. sz. végzéseit.

- 47.8. A MOL Jogorvoslati kérelmében kifogásolta a Végzés azon megállapítását, hogy az eljárás alá vont a 2011. október 20-án kelt válaszában a „*végzésben felvetett egyéb szempontokra nem adott részletes magyarázatot*”, azzal, hogy egy adatkérő végzés vonatkozásában jogilag nem értelmezhető az „egyéb szempont” kitétel, csak a konkrétan megfogalmazott kérdések. A Versenytanács szerint a vizsgálók a Vj/050-406/2010. sz. végzésükben – többek között – arra kérték az eljárás alá vontat, hogy részletesen mutassa be, amennyiben az eddig megadott árelemeken felül további szempontokat is figyelembe vesz a listaár meghatározásakor, ily módon a Vj/050-406/2010. sz. végzés a Versenytanács szerint konkrét, egyértelmű felhívást tartalmazott. A MOL azonban a Vj/050-418/2010. sz. válaszában csak példálózó jelleggel említett további szempontokat (pl. [...] stb.), azokat részletesen nem mutatta be, a Versenytanács a Végzésben tett megállapítást megalapozottnak tekinti.
- 47.9. A MOL szerint a vizsgálóknak a korábbi, a MOL árképzését vizsgáló versenyfelügyeleti eljárások (Vj-152/2000, Vj-33/2004) tapasztalatai, valamint akár köztudomású tények alapján tudatában kellett volna lenniük az árképzést befolyásoló tényezőknek és az árdöntés tartalmának, amelynek kapcsán utalt arra is, hogy nincs tudomása arról, milyen iratok kerültek esetleg felhasználásra az említett korábbi ügyekből. Ennek kapcsán leszögezi a Versenytanács, hogy a jelen eljárásban vizsgált időszak nem képezte tárgyát a korábbi versenyfelügyeleti eljárásoknak, ezért a korábbi versenyfelügyeleti eljárásokban keletkezett iratokra akkor sem lehetett volna a jelen ügyben vizsgált időszakban folytatott árazás módszertanára, gyakorlatára vonatkozó megállapításokat alapítani, ha azok a jelen eljárásban felhasználásra kerülnek.
- 47.10. A sajtóhírekre és más forrásokra történt hivatkozást a Versenytanács nem tekinti relevánsnak, a jelen eljárás tárgya nem annak vizsgálata, hogy milyen tényezők hathatnak ki az üzemanyagárak alakulására, hanem az, hogy a MOL milyen módon képezi le ezen tényezők változását az árai alakulásában, amelyről hitelt érdemlő információ az eljárás alá vonttól – és nem a sajtóból, illetve általában más forrásból beszerzett adatoktól – várható.
48. Mindezek alapján a Versenytanács szerint a Végzés helytállóan következtetett az eljárási bírság kiszabásának alapjául szolgáló jogsértésre, és a Jogorvoslati kérelem e megállapítások jogszerűségével kapcsolatban megalapozott kifogást nem hoz fel.

Eljárás elhúzódása

49. A Versenytanács – az alábbiak szerint – egyetért a vizsgálók Végzésében foglalt azon következtetéssel, hogy a MOL magatartása az eljárás elhúzóadását eredményezte.
50. Mint azt a Tpv. 61. §-ának (1) bekezdése szerinti bírság tekintetében a bíróság már több alkalommal megállapította, amennyiben a magatartás következtében megvalósul az eljárás elhúzódása, az eljárási bírság kiszabható, függetlenül attól, hogy az adott magatartás, az ügyfél szándéka ténylegesen az eljárás elhúzására irányult-e.³ E tekintetben közömbös tehát az, hogy az eljárás alá vontnak érdekében állt-e az eljárás elhúzódása, illetve, hogy az eljárás alá vontat annak során milyen szándék vezette.

³ Lásd például a Fővárosi Törvényszék 7.Kpk.45.029/2010/4., 7.Kpk.45.059/2010/2., 2.Kpk.45.036/2009/8. és 11.Kpk.45.811/2009/4. számú végzéseit.

51. Az eljárás alá vont érvelésével szemben a Versenytanács álláspontja szerint a Végzésben a vizsgálók – helytállóan – számot adtak arról, hogy mely körülmények folytán tartják megállapíthatónak az eljárás elhúzódásának bekövetkeztét:

- a Vj/050-021/2010. sz. adatszolgáltatásban foglaltak mentén a vizsgálók arra alapozva folytatták le eljárásukat, hogy a nagykereskedelmi ár meghatározása az említett adatszolgáltatásban bemutatott képlet alkalmazásával történik heti jelleggel,
- a Végzés megállapította, hogy „a vizsgálati jelentés is ezen információ alapján készült el”,
- a Versenytanács – az utóbb beérkezett Vj/050-403/2010. sz. adatszolgáltatásban foglaltakat is megismerve – észlelte, hogy a MOL által alkalmazott nagykereskedelmi árképletben szereplő tételekre vonatkozó adatokból számítható, illetve az egyes árdöntések alapján ténylegesen alkalmazott nagykereskedelmi listaár eltérést mutat, mely eltérés szám- és okszerű feltárása – egyebek mellett – az iratok visszaadásához vezetett,
- az eltérések szám- és okszerű feltárása érdekében a vizsgálók további adatszolgáltatásokra kötelezték az eljárás alá vontat,
- az ennek nyomán benyújtott eljárás alá vonti adatszolgáltatások folytán az árképzési módszerre vonatkozóan korábban megállapított tényálláshoz képest további tények váltak ismertté.

52. A Versenytanács nem osztja az eljárás alá vontnak az eljárás elhúzódásával szemben felhozott további érveit sem, tekintettel arra, hogy a Versenytanács szerint

- azzal, hogy a tényállás tisztázása érdekében az eljárás alá vont magatartása folytán további eljárási cselekmények foganatosítása vált szükségessé, az eljárás elhúzódása megállapítható, és az eljárási bírságot kiszabó végzés az indokolási kötelezettségének eleget tett azzal, hogy ezeket a körülményeket rögzítette;⁴
- a Tpv. 61. § (1) bekezdése alkalmazásában nem szükséges ugyanis annak megjelölése, hogy az elhúzódás mettől-meddig terjedő időszakra terjed ki;
- az eljárás elhúzódását eredményező magatartás értékelését nem befolyásolja, hogy a vizsgálók párhuzamosan több eljárási cselekményt is végeznek, illetve egy adatszolgáltatási felhívásuk a tényállás több elemének a tisztázását is szolgálja, ez az eljárás alá vont magatartását nem menti ki, mivel a vizsgálatot terhelő utólagos tényállás feltárási kötelezettség ennek hiányában kisebb mértékű lett volna;
- az eljárás alá vont árképzésével kapcsolatos vizsgálatban nem kérdőjelezhető meg alappal az, hogy az árképzés módszerének teljeskörű feltárása nélkülözhetetlen a valósághű tényállás felderítéséhez;
- sem a Tpv., sem a Ket. rendelkezéseiből nem vonható le olyan következtetés, hogy az eljárás elhúzódása csak abban az esetben lenne megállapítható, ha az eljárás alá vont magatartása az eljárási határidő túllépéséhez vezetne;

⁴ Ennek kapcsán lásd például a Fővárosi Törvényszék 7.Kpk.45.029/2010/4., 7.Kpk.45.059/2010/2. sz. végzéseit.

- az eljárás elhúzódsát eredményező magatartás értékelését az sem befolyásolná, ha az eljárás – az eljárás alá vonton kívül álló okok miatt – esetlegesen elhúzódna, az eljárás alá vont a hatóság esetleges késedelmére hivatkozással nem mentheti ki magát.⁵

Valós tényállás feltárásának meghiúsítására irányuló magatartás

53. A Versenytanács – az alábbiak szerint – egyetért a vizsgálók Végzésében foglalt azon következtetéssel is, hogy a MOL magatartása a valós tényállás feltárásának meghiúsítására irányult.
54. A Versenytanács szerint – az eljárás alá vont érvelésével szemben – a Végzésből megállapítható, hogy a vizsgálók mire alapozták az eljárási bírság kiszabását: a Végzés azt kifogásolta, hogy az eljárás alá vont a tényleges nagykereskedelmi listaár meghatározásának egy elemét nem tárta fel a vizsgálatot végző hatóság előtt.
55. Mint azt a Tpv. 61. §-ának (1) bekezdése szerinti bírság tekintetében a bíróság már több alkalommal megállapította, a kötelezett magatartásának szubjektív irányultságára általánosságban a feltárt tényállásban megállapított objektív külső körülményekből lehet következtetni, és akár a különálló, egyenként jogszerűnek minősülő magatartásokból is levonható az érintett személynek az eljárás elhúzására, a valós tényállás feltárásának meghiúsítására irányuló hozzáállására vonatkozó következtetés. A fő szempont e körben az adott szituációban tanúsított viselkedés, amit erősíthetnek, vagy gyengíthetnek a vizsgált magatartást megelőzően és azt követően tanúsított cselekmények.⁶
56. A Versenytanács szerint olyan esetben, amikor az ügyfél az eljárásban hiányos, illetve egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat tesz, és csak azt követően egészíti ki korábban tett nyilatkozatát a tényállás teljeskörű feltárásához szükséges adatokkal, hogy a hatóság „szembesíti” a később tett nyilatkozata alapján felfedett ellentmondással, az ügyfél nem hivatkozhat alappal a magatartásának jóhiszeműségére. Jelen esetben a Vj/050-406/2010. sz. végzéssel a vizsgálók felhívták az eljárás alá vontat arra, hogy adjon magyarázatot a ténylegesen alkalmazott és az egyes árelemek összegzésével kapható listaár közötti eltérésre, illetve az adatokat hozza összhangba egymással. A MOL Vj/050-418/2010. sz. beadványában adott válasza alapján megállapítható, hogy az eltérés nem technikai jellegű, és utóbb tett nyilatkozatával az eljárás alá vont nem pusztán részletesebben kifejtette, hanem olyan módon egészítette ki a korábban előadottakat, ami módosítja annak tartalmát. A Versenytanács szerint ezért a Végzés megalapozottan állította, hogy az eljárás alá vont jobb tudomása ellenére nem tárta fel teljeskörűen a tényleges nagykereskedelmi ár képzésének módszerét.
57. A Versenytanács szerint az eljárás alá vont valós tényállás feltárásának meghiúsítására irányuló szándékát mutatja az is, hogy
 - nemcsak adatszolgáltatásaiban, hanem az általa többször hivatkozott személyes meghallgatás során tartott prezentációjában (Vj/050-071/2010., 2. sz. melléklet) az árképzés módszereként szintén az árképlet elemeit ismertette, konkrét példával is szemléltetve a nagykereskedelmi listaár felépítését;

⁵ Ennek kapcsán lásd például a Fővárosi Törvényszék 3.Kpk.45.122/2012/5. sz. végzését.

⁶ Lásd például a Fővárosi Bíróság 7.Kpk.45.029/2010/4., 7.Kpk.45.059/2010/2., 2.Kpk.45.036/2009/8. és 11.Kpk.45.811/2009/4. számú végzéseit.

- a vizsgálók erre irányuló célzott adatszolgáltatási felhívásai (Vj/050-406/2010., Vj/050-427/2010.) nyomán korábbi adatszolgáltatását (Vj/050-021/2010.) oly módon próbálta interpretálni, mintha az árképlet alapján számított ár javasolt jellegéről, az árdöntés tartalmáról és a figyelembe vett tényezőkről már korábban is tájékoztatta volna a vizsgálókat, holott a korábbi adatszolgáltatás ezeket az információkat tényszerűen nem tartalmazta, továbbá igyekezett az eltérés jelentőségét minimalizálni (a Versenytanács ez utóbbi tekintetében megjegyzi, hogy ennek az eltérésnek a mértéke számos heti adat esetében meghaladta az 5Ft-ot, vagyis nagyobb volt az árképletben szereplő, a jegyzésárhoz hozzáadandó egyes elemek többségének az értékénél);
- az árdöntés tartalmával kapcsolatban utóbb feltárt tények (így a javasolt ártól való eltérés indoka, az árképlet alapján számított és a tényleges árak közötti eltérés gyakorisága és mértéke – lásd a fenti 47.2. pontot) fényében a MOL az árképzési módszertan e képletszerűen nem bemutatható eleméről az erre irányuló kérdés során jobb tudomása ellenére nem adott számot,
- a Jogorvoslati kérelemmel összefüggésben a Versenytanács szerint ezt a következtetést erősíti az az eljárás alá vonti érvelés, hogy a vizsgálóknak köztudomásúnak, illetve a hatóság hivatalos tudomása körébe tartozónak mondott tények alapján tudniuk kellett volna, hogy az adatszolgáltatásban írtakat hogyan, mely plusz információval együtt kellene értelmezni.

58. Mint azt a bíróság a Tptv. 61. §-ának (1) bekezdése alkalmazásában más esetben megállapította, ezen jogszabályhely esetében a jogalkotó egyazon fordulatba foglalta a tényállás felderítésének megghiúsítására irányuló szándékot, illetve az esetleg bekövetkező ilyen eredményt, ezért nem teszi meg nem törtéنتté a jogsértést az, ha az eljárás alá vont ilyen irányú szándéka ellenére nem következik be az eredmény (ti. a tényállás felderítésének megghiúsulása).⁷ A Versenytanács szerint az a körülmény, hogy a hatóság az eljárás alá vont által szolgáltatott adatok ütköztetésével vagy akár más forrásból származó adatokra alapozva utóbb feltárja a korábbi adatszolgáltatás hiányosságát (valamely információ elhallgatását), az eljárás alá vont jogsértését nem menti ki. Ily módon az eljárás alá vont nem hivatkozhat megalapozottan arra, hogy az árképzési módszer valamely elemének elhallgatása, illetve a listaárra vonatkozóan egymásnak ellentmondó adatok szolgáltatása nem lehet eljárási bírság kiszabásának az alapja annak okán, a hatóságnak – megfelelő jogi eszközök birtokában – módjában állt azt tisztázni.

59. A MOL szerint a vizsgálók számos alkalommal olyan – a sajtóból közismert vagy a hatóság által hivatalosan ismert (lásd még a fenti 47.9.-47.10. pontokat) – információk adására kötelezték a MOL-t, amelyek szolgáltatására az ügyfél nem köteles. A Versenytanács álláspontja szerint

- a bekért adatok tartalmának meghatározása az eljáró hatóság mérlegelési jogkörébe tartozik, mely adatszolgáltatásnak az eljárás alá vont abban az esetben is köteles eleget tenni, ha az számára többletmunkával és költségekkel jár, és az eljárás alá vontnak az érdemi döntés elleni jogorvoslatok során van lehetősége kifogásolni azt, ha megítélése szerint a hatóság a tényállás tisztázási kötelezettsége körében rá nézve kirívóan

⁷ Lásd a Fővárosi Törvényszék 3.Kpk.46.086/2011/2. sz. végzését.

alaptalan, jogellenes, vagy egyértelműen felesleges, többletköltséget jelentő adatszolgáltatási kötelezettséget rótt⁸;

- az adatszolgáltatási kötelezettségnek való megfelelés nem értékelhető az eljárás alá vont együttműködő magatartásának bizonyítékként, mert ez az eljárás vont Tpv. 65. § (2) bekezdése szerinti törvényi kötelezettsége;
- ez az érv egyebekben sem cáfolja, hogy az árképzés módszertana tekintetében az eljárás alá vont az erre irányuló felhívásra (Vj/050-006/2010.) nem szolgáltatott a valósághű tényállás megállapításához szükséges, teljeskörű információt.

Bírság mértéke, kiszabásának körülményei

60. A Versenytanács álláspontja szerint a bírság kiszabása körében a jogsértés súlyának vizsgálói mérlegelésével kapcsolatban felhozott kifogások – az alábbiak szerint – nem megalapozottak.

61. Jogsértés súlya

- 61.1. A Versenytanács szerint a Tpv. 61. § (1) bekezdése azon fordulata alapján, miszerint a magatartás „az eljárás elhúzódását eredményezte”, a kiszabott bírság alkalmazásának nem előfeltétele az elhúzódás időtartamának tételes – napokban, hónapokban mért – meghatározása. Erre utal, hogy a 61. § (3) bekezdése az eljárási kötelezettség teljesítésére megadott határidő túllépése esetére nevesíti az eljárási bírság napi összegben történő meghatározását, amelyből a Versenytanács szerint következik, hogy más típusú kötelezettségszegés esetében a jogalkotó nem kívánta a kötelezettségszegéssel érintett napok számához igazítani a bírság mértékét.
- 61.2. Mint azt a Versenytanács fentebb már kifejtette, a vizsgálok Végzésükben számot adtak arról, hogy milyen további eljárási cselekmények lefolytatása vált szükségessé az eljárás alá vont magatartása folytán (lásd a fenti 51. pontot), ami megalapozza az eljárás elhúzódásának megállapítását, és ami alapján mérlegelhető volt a jogsértés súlya.
- 61.3. A Jogorvoslati kérelem több ízben hivatkozik arra, hogy a vizsgálok a jogsértés súlya szempontjából – más versenyfelügyeleti eljárásokban történt eljárási szabálysértésekhez viszonyítva – nem megfelelően értékelték, milyen típusú kötelezettségszegés történt. A Versenytanács szerint amellet, hogy általánosságban sem tehető olyan kijelentés, hogy valamely adatszolgáltatási felhívás teljesítésével történő késlekedés vagy akár annak a megtagadása feltétlenül súlyosabb jogsértést jelentene, mint például a hatóságnak – nem valós adatok szolgáltatásával vagy valamely adat elhallgatásával – történt megtevesztése, nem osztja az eljárás alá vont álláspontját arra tekintettel sem, hogy a Versenytanács szerint a kötelezettségszegés típusát nem önmagában, hanem az eset összes körülményeire figyelemmel lehetséges és szükséges mérlegelni, ideértve például azt, hogy a kötelezettségszegés mely adatra, információra, a tényállás mely elemére vonatkozott.

⁸ Lásd például a Fővárosi Törvényszék 3.Kpk.46.368/2009/2. sz. végzését.

- 61.4. Hasonlóan nem helytálló az eljárás alá vont azon érvelése, miszerint eljárási bírság kiszabásával járó más esetekben a jogsértés súlyának mérlegelésében szerepet játszott az is, hogy a szóban forgó adat más forrásból nem volt beszerezhető, mivel ez a körülmény – mint azt a Versenytanács fentebb is kifejtette – a jelen ügyben is fennáll, lévén a MOL üzleti titkát képező információról van szó.
62. Felróhatóság, eljárás alá vont együttműködő magatartása
- 62.1. A Versenytanács szerint az eljárás alá vont nem hivatkozik alappal az eljárás során tanúsított magas fokú együttműködésre. A Ket. 61. § (4) bekezdése az eljárási bírság kiszabása során mérlegelendő szempontok között nem említi az eljárásban tanúsított együttműködő magatartást. A Versenytanács álláspontja szerint azonban ettől függetlenül az adatszolgáltatási kötelezettségnek való megfelelés nem értékelhető az együttműködés keretében, mert ez az eljárás vont Tpv. 65. § (2) bekezdése szerinti törvényi kötelezettsége.
- 62.2. A felróhatóság körében az eljárás alá vont utalt arra is, hogy korábbi versenyfelügyeleti eljárások során (Vj-36/2007) a GVH enyhítő körülményként vette figyelembe, ha a jogellenes magatartás nem volt szándékos. A Versenytanács a fenti 56. pontban kifejtetteken túl utal arra, hogy az eljárás alá vont által hivatkozott ügyben az enyhítő körülmény alkalmazását a (nem akciós) árak tévedésből történt át nem vezetése, és az ezzel kapcsolatos jogsértés elismerése alapozta meg, ezért a Versenytanács szerint a szóban forgó esetek között párhuzam akkor sem vonható, ha eltekintünk az ügyek – illetve a bírság kiszabása körében releváns körülmények – egyediségétől, valamint a versenyfelügyeleti és az eljárási bírság eltérő természetétől.
- 62.3. A felróhatóság fogalmát sem a Tpv., sem a Ket. nem határozza meg, ugyanakkor a bírói gyakorlat egyértelmű abban a tekintetben, hogy egy adott magatartás felróhatóságát a társadalom megítélése, értékítélete határozza meg.⁹ Ennek megfelelően felróható az a magatartás tekinthető, amely eltér a társadalmilag általában elvárható és elfogadott magatartástól, nem felel meg a társadalom értékítéletének. A Versenytanács szerint nem felel meg a társadalom részéről általában elvárható az a magatartás, amellyel a vállalkozás az annak gyanúját vizsgáló eljárásban, hogy a – valószínűsíthetően fennálló – gazdasági erőfölényes helyzetén alapuló tisztességtelen (túlzottan magas) árakat alkalmaz-e, a tényleges ár megállapítására vezető árképzési módszerrel kapcsolatban hiányos (nem pontos, teljeskörű), nem valós vagy ellentmondásos adatot szolgáltat.
63. Eljárás alá vont jövedelmi, vagyoni viszonyai
- 63.1. A Versenytanács nem osztja az eljárás alá vont Jogorvoslati kérelemben kifejtett azon álláspontját, miszerint a Végzésben kiszabott bírság – a MOL jövedelmi és vagyoni viszonyai ellenére – teljességgel elszakadt volna a jogsértés súlyától és a felróhatóság mértékétől. A Versenytanács szerint a jogsértés súlyának és az eljárás alá vonti magatartás felróhatóságának mérlegelése mellett éppen az ügyfél jövedelmi és vagyoni viszonyainak – vállalkozás esetében a nettó árbevételének – figyelembe vétele biztosítja a kiszabott bírság arányosságát.

⁹ Lásd ennek kapcsán például a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.798/2006/7., 2.Kf.27.146/2003/6., 2.Kf.27.798/2006/7., 2.Kf.27.057/2008/15. sz. ítéleteit.

- 63.2. Mint arra a Fővárosi Törvényszék – az eljárás alá vont által is hivatkozott Vj-17/2011. sz. versenyfelügyeleti eljárásban kiszabott eljárási bírság jogszerűsége kapcsán – is rámutatott, a jogalkotó nem kívánt különbséget tenni olyan alapon a jogkövetkezmények között, hogy a relatív vagy abszolút értékben kiemelkedő árbevétellel rendelkező vállalkozások esetén önmagában a kiszabni kívánt bírságösszeg nominálisan kiugró volta miatt ne lehessen az egyébként szükséges mértékű jogkövetkezményt alkalmazni. Erre utal a bíróság szerint az, hogy a jogalkotó vállalkozások esetében százalékos mértékben és nem összegszerűen kívánta meghatározni a kiszabható bírságösszegeket, vagyis azokat a jogsértő vállalkozás árbevételével arányosan kívánta kiszabhatóvá tenni.¹⁰ A Versenytanács szerint abból, hogy a jogalkotó a kiszabható bírságösszeg maximumát is meghatározta, következik, hogy az eljárás alá vont előző évi nettó árbevételének 1 %-át elérő mértékű bírság is jogszerűnek tekinthető, és nem minősülhet aránytalannak pusztán azon az alapon, hogy az eljárás alá vont abszolút értékben magasnak tartja. Jelen esetben a kiszabott bírságösszeg messze alatta maradt az eljárás alá vont 2011. évi nettó árbevétele (2.440 milliárd forint) 1 %-ának.
- 63.3. A Versenytanács – az eljárás alá vont érvelése ellenében – hangsúlyozza, hogy a hatóságnak (jelen esetben a vizsgálónak) a bírság mértékére vonatkozó döntését minden esetben egyedileg, az adott eljárási kötelezettségszegés körülményeinek mérlegelésével kell meghoznia, függetlenül a korábban más vállalkozásokkal szemben, sőt akár az ugyanazon eljárás alá vonttal szemben kiszabott bírságoktól.¹¹ Tekintettel arra, hogy a vizsgálók a bírság mértékét a Ket. 61. § (4) bekezdésében foglalt szempontokra figyelemmel, a jelen eset összes körülményeinek mérlegelésével határozták meg, a Végzés jogszerűségére nem hat ki, hogy a vizsgálók figyelemmel voltak arra, más ügyben a bíróság árbevétel arányosan milyen mértékű bírságot fogadott már el jogszerűnek. A Versenytanács fentebb kifejtett álláspontja szerint a vizsgálók helyesen mérlegelték a jogsértés súlyát és azt, hogy az eljárási szabálysértés az eljárás alá vontnak felróható volt, a Versenytanács megítélése szerint a Végzéssel kiszabott bírságösszeg – a jelen esetre irányadó összes körülmény mérlegelésével – az eljárás alá vont teljesítőképességéhez is mérten az eljárási szabálysértésével arányos anyagi hátrányt fejez ki, és megváltoztatásának nincs helye.
- 63.4. A MOL a Jogorvoslati kérelemben utalt arra, hogy nem helytálló a Végzés azon állítása, miszerint a vállalkozás 2011. évi nettó árbevételének pontos összege még nem került közzétételre a Végzés meghozatalának időpontjában (2012. április 6-án), tekintettel arra, hogy a MOL 2012. április 4-én tette közzé honlapján a 2011. évre vonatkozó konszolidált árbevételi adatait. A Versenytanács szerint ezen érv a bírság mértékének jogszerűségére nem hat ki, tekintettel arra, hogy a vizsgálók a bírság mértékét konkrét összegben, és nem az árbevétel adott százalékában jelölték meg, illetve a MOL 2011. évi árbevétele a 2010. évit is több száz milliárd forinttal meghaladta, így a bírságmaximum túllépése nem merülhet fel.

¹⁰ Lásd a Fővárosi Törvényszék 3.Kpk.45.122/2012/5. számú végzését.

¹¹ Ennek kapcsán lásd szintén a Fővárosi Törvényszék 3.Kpk.45.122/2012/5. számú végzését.

64. Ezzel összefüggésben a Versenytanács szerint nem megalapozott az eljárás alá vont azon kifogása sem, miszerint a bírságkiszabás céljának (a jövőbeli jogkövetés előmozdításának) elérésére nem alkalmas az a bírság, amely a szankcionálni kívánt, feltételezetten jogellenes magatartás megvalósítását és hatóság általi észlelését követően öt hónap elteltével kerül kiszabásra. A Végzés meghozatalának időpontjában a vizsgálat még folyamatban volt, és a Tpv. 61. §-a alapján a vizsgálók jogosultak voltak eljárási bírság alkalmazására, amelynek törvényi célja a jogsértés szankcionálása és a prevenció hatása. Az eljárás alá vont érvelésével szemben a Versenytanács szerint az, hogy a MOL a 2011. november 18-i adatszolgáltatását (Vj/050-431/2010. sz. irat) követően további adatszolgáltatási felhívást – a nagykereskedelmi listaár számítása során az árképletben foglaltakon túl figyelembe vett szempontokkal kapcsolatban – nem kapott, nem jelenti annak elismerését, hogy az önkéntes jogkövetés megvalósult. A Vj/050-431/2010. sz. adatszolgáltatás teljesítésével ugyanis az eljárás alá vont a vizsgálók Vj/050-427/2010. sz. adatkérő végzésben foglalt célzott felhívásának tett eleget, így önkéntességről már csak ennek okán sem beszélhetünk.

A GVH-t mint hatóságot terhelő Ket. szerinti kötelezettségek megtartása

65. Az e körben felhozott kifogások kapcsán előrebocsátja a Versenytanács, hogy az eljárási bírságot kiszabó döntéssel szembeni jogorvoslat eredményességéhez az eljárás alá vontnak nem elegendő valamely eljárási alapelv vagy kötelezettség megsértését állítania, hanem azt – az okozati kapcsolatot – is be kell mutatnia, hogy a hatóság eljárása milyen módon hatott ki az eljárási bírság kiszabását eredményező eljárás alá vonti kötelezettségzegésre, illetve a vizsgálók Végzésére (vagyis, hogy a hatóság hivatkozott eljárási szabálysértésének hiányában milyen más döntés születhetett volna). A Jogorvoslati kérelem ugyanakkor egyik esetben sem mutatott be ilyen összefüggést.
66. A Versenytanács hangsúlyozza azt is, hogy az eljárás alá vont e körben csak az eljárási bírság kiszabásával összefüggő körülményeket támadhatja, és jogorvoslati jogának terjedelmét nem terjesztheti azon túl, az alapul fekvő eljárással kapcsolatos kifogásait az ügy érdemében hozott döntéssel kapcsolatban hozhatja majd fel.
67. Előrebocsátja továbbá a Versenytanács, hogy a Jogorvoslati kérelemben hivatkozott Ket. alapelvi rendelkezések álláspontja szerint nem ragadhatók ki a többi alapelv közül, illetve nem értelmezhetők az alapelveket „kitöltő” tételes rendelkezések nélkül, különösen olyan összefüggésben, hogy az eljárás alá vont a tételes jogi rendelkezések alapján fennálló valamely kötelezettsége megsértésének kimentéseként a hatóság eljárására irányadó alapelvi rendelkezésekre hivatkozzon.
68. Mindezzel együtt a Versenytanács alaptalannak találta az eljárás alá vont azon állításait, miszerint a vizsgálók eljárásuk során nem tettek eleget a Ket. szerinti eljárási kötelezettségeiknek.
69. A Ket. 1. § (2) bekezdése kapcsán a Jogorvoslati kérelemben az eljárás alá vont hivatkozott arra, hogy a GVH vizsgálói az eljárás második felében nem éltek a többször felajánlott személyes egyeztetés lehetőségével. A Versenytanács szerint ugyanakkor a Ket. 1. § (2) bekezdésének azon fordulatából, miszerint a közigazgatási hatóság az ügyféllel való együttműködés követelményeinek megfelelően köteles eljárni, nem vonható le olyan következtetés, hogy a hatóság akár egy adatszolgáltatási felhívás, akár az arra benyújtott adatszolgáltatás kapcsán köteles lenne „személyes egyeztetést” lefolytatni az ügyféllel. A tényállás tisztázása körében a hatóság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az eljárás során szükséges-e – és ha igen, az eljárás mely szakaszában – az ügyfél személyes meghallgatása.

70. A Ket. 4. § (1) bekezdésével összefüggésben a Versenytanács rámutat arra, hogy a törvényes ügyintézési határidő esetleges meg nem tartását az eljárás alá vont az ügy érdemében hozott döntéssel szembeni jogorvoslat során kifogásolhatja, és az eljárás alá vont nem igazolta, hogy ez a körülmény a Végzés jogszerűségére bármilyen módon kihatott volna.
71. A Versenytanács nem osztja az eljárás alá vontnak a Ket. 6. §-ával kapcsolatos érvelését sem. A Ket. 6. §-a alapján a jóhiszemű eljárás elve megköveteli az ügyféltől, hogy magatartása ne irányuljon a hatóság megtévesztésére vagy a döntéshozatal, illetve a végrehajtás indokolatlan késleltetésére. A Versenytanács fentebb kifejtett álláspontja (lásd különösen a fenti 56.-57. pontokat) szerint az eset körülményei nem támasztják alá a kérelmező azon állítását, hogy az adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése során jóhiszeműen, együttműködően járt volna el.
72. A Versenytanács nem tartja megalapozottnak a Ket. 7. §-ára történő hivatkozást. A Versenytanács szerint az eljárás alá vont nem hivatkozhat alappal a költségtakarékosság és a hatékonyság, illetve az eljárás lehető leggyorsabb lezárásának követelményére akkor, ha az általa szolgáltatott adatok között feltárt ellentmondás folytán válik szükségessé újabb eljárási cselekmények lefolytatása annak érdekében, hogy a valósághű tényállás megállapítható legyen. Ezen alapvető rendelkezés esetében is fennáll, hogy a hatósági eljárásban a többi eljárási alapelvvel és a Ket. tételes jogi rendelkezéseivel összhangban értelmezendő és alkalmazandó, amelyek az eljárás lezárásaként valósághű tényálláson alapuló, az ügy elbírálása szempontjából lényeges körülményeket figyelembe vevő, szakmailag megalapozott és törvényes döntés meghozatalát követelik meg a hatóságtól. Ilyen döntés csak a tényállás teljeskörű feltárása mellett hozható, amely a hatóság oldaláról egy többlépcsős folyamat, ideértve az ügy tárgyával összefüggést mutató tények felderítését, a bizonyítékok beszerzését, ugyanakkor értelemszerűen a beszerzett bizonyítékok feldolgozását is. Így leegyszerűsítő lenne pusztán az eljárás alá vont felé irányuló adatszolgáltatási felhívások gyakorisága alapján bármely következtetés levonása a Ket. 7. §-ával összefüggésben.
73. A MOL a Ket. 28/C. §-ával összefüggésben kifogásolja, hogy 2011 januárjában írásban kért tájékoztatást a GVH-tól az ügy állásáról, miután az eljárásban hosszabb időszakban (2010 októberéről) nem kapott adatkérést vagy más megkeresést, mely kérésére választ nem kapott. Azzal együtt, hogy a Versenytanács szerint ezen körülmény a Jogorvoslati kérelem elbírálása szempontjából nem bír jelentőséggel, rámutat arra, hogy a 2010. november 9-én kelt Vj/050-310/2010. sz. végzéssel a GVH a versenyfelügyeleti eljárás ügyintézési határidejét hat hónappal meghosszabbította, amellyel az eljárás alá vont – állításával szemben – hivatalos tájékoztatást kapott az ügy állásáról.

Összegzés

74. A fentiek alapján a Versenytanács a vizsgálók Végzését jogalapját és a kiszabott bírság mértékét tekintve egyaránt jogszerűnek találta, az eljárás alá vont Jogorvoslati kérelmében foglaltak alapján a Végzés megsemmisítésének, illetve megváltoztatásának nincs helye.
75. Mindezekre tekintettel a Versenytanács a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

VI.
Eljárási kérdések

76. A GVH hatásköre az EUMSZ. 102. cikke tekintetében az 1/2003/EK rendelet 5. és 35. cikkén, valamint a Tpvt. 33. §-ának (3) bekezdésén, míg a Tpvt. 21. §-a tekintetében a Tpvt. 45. §-án alapul.
77. A GVH illetékessége a Tpvt. 46. §-án alapul.
78. A jogorvoslati jogra vonatkozó rendelkezés a Tpvt. 61. §-ának (3) bekezdésén és 82. §-ának (2) és (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2012. augusztus 2.

Pál Tamás s.k.
előadó versenytanács tag

dr. Tóth András s.k.
a Versenytanács elnöke
versenytanács tagként eljárva

dr. Dobos Gergely s.k.
versenytanács tag